

на сьогоднішній день у сфері екологічного аудиту існує ще безліч проблем, які вимагають ретельної уваги з боку науковців.

Отже, подальші дослідження та аналіз наукових публікацій щодо проблематики в галузі екологічного аудиту необхідні для розробки обґрунтованих пропозицій і підходів щодо вирішення зазначених проблем розвитку цієї галузі на сучасному етапі.

Література.

1. Басанцов І.В., Пригара І.О. Поняття, завдання та перспективи розвитку екологічного аудиту // Вісник СумДУ. Серія Економіка”. – 2010. - №1'2010. - Том 2. – С. 132-137.

2. Кулик Р. Місце і проблеми екологічного аудиту в системі аудиторської діяльності України / Кулик Р. // Галицький економічний вісник. — 2010. — № 4(29). — С. 160-165 (інформаційно-аналітичне забезпечення підприємницької діяльності)

3. Гончаренко Н.В. Сутність екологічного аудиту: теоретичні засади і наукові підходи [Електронний ресурс]. - Режим доступу : chrome-extension://oemmnadbldboiebfnladdacbdmfmadm/http://econom.univ.kiev.ua/articles/EMAB/Goncharenko/Essence_of_environmental_auditing_theoretical_basis_and_scientific_approaches.pdf

4. Закон України «Про екологічний аудит» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – 2012. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1862-15>

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВАЛЮТНОГО РИЗИКУ ПІДПРИЄМСТВА

Байбара О.М., слухач магістратури

Науковий керівник: Маліков В.В., д. наук з держупр., проф.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Здійснення міжнародних розрахунків пов'язане з різноманітними валютними ризиками для вітчизняних суб'єктів господарювання.

Дотепер дане питання детально не розглядалося ні у вітчизняній, ні в західній літературі. Хоча, існує ряд авторів, які так чи інакше досліджували проблеми управління валютними ризиками. У той же час, необхідно вміти не тільки визначати валютні ризики, вимірювати їх і використовувати ту чи іншу стратегію хеджування, а й на практиці активно їх застосовувати в діяльності підприємств.

Питаннями у сфері управління валютними ризиками займалися такі відомі зарубіжні вчені-економісти, як: Пол Кругман, Перар Жозет, Сурен Лізелотт, Максимо Енг, Леві Мауріс, Ендрю Крокетт, Морріс Голдстайн, Майкл Мусса, Пол Массон, Джон Вільямсон та інші.

У вітчизняній економічній літературі ці проблеми відображені у працях відомих українських науковців та практиків: Т. А. Важеєвської, А. С. Гальчинського, В. М. Галь, В. М. Гейця, А. А. Грищенка, С. Ю. Михайличенка, В. І. Міщенко, А. М. Мороза, Л. О. Примостки, М. І. Савлука, П. М. Сенища, О. М. Сохацької, В. М. Федосова, С. О. Яременка та інших [1].

Головною причиною валютних ризиків є коротко- і довгострокові коливання обмінних курсів, що залежать від попиту та пропозиції валюти на національному і міжнародному валютному ринках.

У довгостроковому періоді визначальну роль грає загальний економічний стан країни, рівень виробництва, збалансованість основних макроекономічних пропорцій, обсяги зовнішньої торгівлі і т.д., а в короткостроковому – збалансованість окремих ринків і загальний стан ринкового і конкурентного середовища. Коливання кількісних показників окремих факторів і їхнє визначене співвідношення відіграють вирішальну роль у зміні валютного курсу, а отже можуть мати істотний вплив на характер виникнення і рівень валютного ризику.

Відповідно до загальної теорії ризик-менеджменту валютні ризики за своєї природою є спекулятивними, тобто їх наслідком може бути як негативний, так і позитивний результат [2].

За характером і місцем виникнення валютні ризики поділяють на:

- операційні;
- трансляційні;
- економічні;
- приховані.

Операційний ризик пов'язаний з торговими операціями, а також із грошовими договорами по фінансовому інвестуванню і дивідендним платежам.

Цей ризик може виникати під час підписання договорів на здійснення платежів чи на одержання коштів в іноземній валюті в майбутньому.

Його можна визначити як можливість недоодержати прибуток чи понести збитки в результаті безпосереднього впливу змін обмінного

курсу на очікувані грошові потоки. Експортер, що одержує іноземну валюту за проданий товар, програє від зниження курсу іноземної валюти стосовно національної, тоді як імпортер, що здійснює оплату в іноземній валюті, програє від підвищення курсу іноземної валюти стосовно національної.

Невизначеність вартості експорту в національній валюті, якщо рахунок-фактура на нього оформляється в іноземній валюті, може стримувати експорт, тому що виникають сумніви в тім, що експортовані товари можна буде реалізувати з прибутком. Невизначеність вартості імпорту в національній валюті, ціна на який встановлена в іноземній валюті, збільшує ризик втрат від імпорту, тому що в перерахуванні на національну валюту ціна може виявитися неконкурентною. Таким чином, невизначеність обмінного курсу може перешкоджати міжнародній торгівлі.

Трансляційний ризик пов'язаний з переоцінкою активів, пасивів і прибутку закордонних філій у національну валюту, а також може виникати при експорті чи імпорті інвестицій. Він впливає на показники балансу, що відображають звіт про одержання прибутку і збитки після перерахунків сум інвестицій у національну грошову одиницю. Врахувати трансляційний ризик можна під час складання бухгалтерської і фінансової звітності. На відміну від операційного, трансляційний ризик не пов'язаний із грошовими потоками чи розмірами виплачуваних сум. Ризик збитків чи зменшення прибутку виникає при складанні консолідованих звітів міжнаціональних корпорацій і їх іноземних дочірніх компаній чи філій. Цей ризик ще відомий як розрахунковий чи балансовий ризик. Його джерелом є можливість невідповідності між активами і пасивами, вираженими у валютах різних країн.

Економічний валютний ризик пов'язаний з можливістю втрати доходів по майбутніх контрактах через зміну загального економічного стану як країн-партнерів, так і країни, де розміщене підприємство. Насамперед, він обумовлений необхідністю здійснення постійних розрахунків по експортних і імпорتنих операціях, інтенсивність яких, у свою чергу, може залежати від коливань валютних курсів.

Економічний ризик визначається як можливість несприятливого впливу змін обмінного курсу на економічне положення підприємства, наприклад, можливість зменшення обсягу товарообігу або зміни цін на фактори виробництва і готової продукції в порівнянні з іншими

цінами на внутрішньому ринку. Ризик може виникати внаслідок зміни гостроти конкурентної боротьби, як з боку виробників аналогічних товарів, так і з боку виробників іншої продукції, а також зміни схильності споживачів певній торговій марці. Вплив можуть мати й інші джерела, наприклад, реакція уряду на зміну обмінного курсу або стримування зростання заробітної плати в результаті інфляції, викликаній знеціненням валюти.

Економічний валютний ризик підрозділяють на два види:

- прямий, коли передбачається зменшення прибутку по майбутніх операціях унаслідок зниження обмінного курсу валют;
- непрямий (побічний), пов'язаний із втратою певної частини конкурентоздатності вітчизняних товаровиробників у порівнянні з іноземними.

Головним фактором виникнення прямого економічного валютного ризику є майбутні експортно-імпортні договори чи валютні операції. Після підписання договору (укладення контракту) і до настання терміну оплати згідно договору економічний валютний ризик трансформується в операційний.

Непрямий ризик характеризує можливість виникнення збитків, пов'язаних зі зниженням конкурентоздатності підприємства в порівнянні з іноземними товаровиробниками й експортерами в зв'язку зі зміною валютних курсів, високою валютною собівартістю і відносно низькими цінами на вироблену продукцію [3].

Приховані валютні ризики – це операційні, трансляційні й економічні ризики, що на перший погляд не очевидні. Наприклад, постачальник на внутрішньому ринку може використовувати імпортні ресурси, і компанія, що користується послугами такого постачальника, побічно підпадає під операційний ризик, тому що підвищення вартості витрат постачальника в результаті знецінення національної валюти змушує цього постачальника підвищити ціни.

Управління валютним ризиком передбачає проведення його детального аналізу, оцінку можливих наслідків і вибір методів страхування. Оцінка ризику полягає у визначенні тривалості періоду ризику, суми коштів, що знаходяться під ризиком, і обсягу збитків по відповідним зобов'язанням, що можуть виникнути в майбутньому. Тому попередження валютних ризиків займає одне з головних місць в організації міжнародних розрахункових операцій.

Таким чином, проведення подальших досліджень та здійснення аналізу наукових публікацій щодо проблематики в галузі управління

валютним ризиком необхідні для розробки обґрунтованих пропозицій і підходів щодо вирішення зазначених проблем на сучасному етапі економічного розвитку України.

Література:

1. Батченко Л. В. Валютно-финансовый механизм внешнеэкономической деятельности: учебное пособие / Л. В. Батченко, Е. Г. Ткаченко, Т. В. Филипенко. – Донецк : ДонГАУ, 2002. – 212 с.
2. Безпалый Ю. Особливості застосування органами податкової служби штрафних санкцій за порушення валютного законодавства / Ю. Безпалый // Вісник Податкової служби України. – 2000. – № 8. – С. 15-18.
3. Бантышев А. Ф. Административная ответственность за нарушение правил о валютных операциях по действующему законодательству Украины : Учебное пособие / А. Ф. Бантышев, А. М. Ухаль; Ужгородский гос. ин-т информатики, экономики и права. Юридический факультет. – Ужгород : Хозрасчетный редакционно-издательский отдел управления по делам печати и информации, 2001. – 138 с.

ОГЛЯД ІСНУЮЧИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ВАЛЮТНИМИ РИЗИКАМИ

*Буртова Н.С., слухач магістратури
Науковий керівник: Маліков В.В., д. наук з держупр., проф.
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Здійснення міжнародних розрахунків пов'язане з різноманітними валютними ризиками для вітчизняних суб'єктів господарювання. Слід відзначити, що управління валютним ризиком базується на виборі відповідної стратегії менеджменту ризику, що містить у собі наступні основні елементи:

- використання всіх можливих засобів запобігання ризику, що приводить до значних збитків;
- контроль ризику і мінімізація сум можливих збитків, якщо немає можливості уникнути його цілком;
- страхування валютного ризику у випадку неможливості його запобігання.

Відповідно до цієї схеми можуть застосовуватися різні варіанти вибору стратегії: від нейтрального відношення до ризику, коли